

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 11:30 uur d.d. 27 mei – 11:30 uur d.d. 28 mei

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden van getroffen NZV, NU'91 & V&VN KPO-PCOB 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- Media blikken vooruit naar de versoepelingen die niet alleen vanavond zullen worden aangekondigd, maar ook op de lange termijn mogelijk in het verschiet liggen. De aandacht gaat daarbij uit naar het organiseren van grote evenementen in de zomer, en ook het kijken van het EK op het terras is een onderwerp van gesprek. Het valt op dat de berichtgeving over de maatregelen/versoepelingen in vergelijking met andere 'persco-dagen' minder prominent in beeld is.
- Het nieuws dat Janssen leveringsproblemen heeft en de reactie van minister De Jonge dat dit gevolgen zal hebben voor het inenten in juni zorgt niet voor verbazing onder Twitteraars. Reacties als 'Het bericht dat je wist dat zou komen' en 'Waarom verbaasd mij dat niet?'' komen voorbij. Daarnaast wordt minister De Jonge ook vaak persoonlijk aangesproken op het 'niet-houden aan zijn eigen belofte', waarbij een enkeling stelt dat deze sowieso nooit gehaald kon worden.
- In gesprekken met de Volkskrant zeggen jongeren tientallen gevallen te kennen waarbij jongeren die nog lang niet in aanmerking komen voor vaccinatie voordringen door een medische indicatie op te geven. "Hebben jullie nog geen vaccinatie? Is supersimpel te regelen", aldus de WhatsApp-berichten, waarna instructies worden gedeeld. De studenten komen daarmee weg, omdat de GGD dat slechts sporadisch controleert, aldus de Volkskrant. Meerdere jongeren noemen volgens de krant een laag opkomstpercentage als reden om voor te dringen. GGD-directeur Sjaak de Gouw reageert in het NOS Radio 1 Journaal: "Het is echt respectloos naar degenen die echt een medische indicatie hebben en voorrang verdienen." Daarom doet hij een oproep aan de studenten om te wachten op hun beurt. Ook roept GGD GHOR Nederland vaccinatiemedewerkers op om voor het inenten te vragen naar de uitnodigingsbrief.
- Beroepsverenigingen en -organisaties in de zorg reageren op het plan van minister Van Ark om de uitgestelde zorg in te halen. Volgens NZV staat het belang van de patiënt weliswaar voorop, maar moet er ook ruimte komen voor het herstel van personeel. V&VN-voorzitter Bianca Buurman vindt het plan heel belangrijk, maar denkt niet dat het heel realistisch is. Ook volgens haar hebben ziekenhuismedewerkers hersteltijd nodig om op de lange termijn de zorg te kunnen bieden die nodig is. Bij NU'91 valt het plan niet goed en volgens voorzitter Stella Salden is het plan niet realistisch: de productie gaat voor en er wordt niet gezorgd dat zorgprofessionals voldoende tijd krijgen om bij te komen, te herstellen en in goede gezondheid weer aan de slag te gaan. "Ik zou niet weten wie dat gaat doen. Het zorgpersoneel is mentaal en fysiek uitgeput."
- KBO-PCOB-directeur Marcel Sturkenboom waarschuwt dat niet alle senioren beschikken over een telefoon waar de Corona Check op werkt. Ook een QR-code op een papertje is niet altijd een uitkomst. Sturkenboom vraagt om een alternatief waardoor iedereen kan genieten van de hernieuwde vrijheden en niet in een 'digitale lockdown' belandt.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

- x

Informatiebehoefte

- De NZa meldt dat de druk op de Nederlandse ziekenhuizen wederom iets is afgenomen, maar nog altijd hoog is.
- Uit cijfers van het CBS blijkt dat het ziekteverzuim onder werknemers van bedrijven en de overheid vorig jaar 4,7% was, het hoogste percentage sinds 2003. In 2019 was dit 4,4%. Ruim 2% van de werknemers zei te hebben verzuimd door het coronavirus. Net als in voorgaande jaren was het verzuim in de zorg het hoogst: 6,4% (in 2019: 5,7%). Vooral medewerkers van de verpleeg- en verzorgingstehuizen meldden zich af wegens ziekte: 7,7% in 2020 (in 2019: 6,8%).
- In het redactioneel commentaar van het NRC belicht de krant de gevolgen van corona in relatie tot meer burn-outklachten. Volgens de krant zijn er signalen dat corona gevolgen heeft voor het mentale welzijn van werknemers. Een derde van alle ziekmeldingen komt volgens ArboNed voor rekening van overspanning, burn-out en depressie. In coronatijd lijkt de hersteltijd van burn-out te zijn toegenomen, van gemiddeld 167 dagen in 2016 naar 290 dagen nu.
- RTV Oost meldt dat in Kampen kort na middernacht op een plein waar een GGD-vaccinatielocatie staat twee harde knallen gehoord zijn en rookontwikkeling was. Wat er is gebeurd, is nog onduidelijk. De politie en de brandweer hebben de omgeving afgezocht, maar er is niets gevonden.

Vaccinatiecampagne

- Janssen kan niet garanderen dat het alle coronavaccins kan leveren die de EU over het tweede kwartaal heeft besteld. Vanwege productieproblemen is het "onzeker" of alle 55 miljoen doses voor eind juni geleverd zullen zijn. Dat komt door productieproblemen bij een locatie in de Verenigde Staten. In reactie daarop meldt minister De Jonge dat deze leveringsproblemen gevolgen zullen hebben voor de snelheid van de inenting in juni.

- In Spanje zijn twintig gevallen gemeld van mensen die bloedproppen kregen na een inenting met het AstraZeneca-vaccin en vier mensen zijn overleden. Of de bijwerkingen door het vaccin komen, is niet duidelijk. De gemiddelde leeftijd van de mensen bij wie de bijwerkingen zijn geconstateerd, is 43 jaar. In totaal zijn in Spanje bijna vijf miljoen prikken van AstraZeneca gezet. De regering adviseert nu om de tweede prik met het Pfizer/BioNTech-vaccin te doen.
- Duitse onderzoekers melden dat ze een zwakte hebben blootgelegd in de moleculaire werking van het Astrazeneca-vaccin en het Janssen-vaccin dat de bijwerking van trombose zou verklaren. Het onderzoek is nog in de pre-fase en moet nog worden voorgelegd aan vakgenoten.
- Via de corporate kanalen van VWS komen nog steeds veel vragen binnen over waarom groep X vaccin A krijgt en niet B. Een groep vraagt zich af of je kunt kiezen tussen vaccins en waarom wel/niet.

Onderzoek

- Fieldlab Evenementen concludeert dat het mogelijk is om meer mensen toe te laten bij evenementen, ook bij een hoog risiconiveau. Volgens de evenementensector zouden volle zalen of volle terreinen onder voorwaarden bij risiconiveau zorgelijk zelfs mogelijk zijn, oftewel "een 100 procent bezetting van de beschikbare capaciteit".

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- In gesprekken met de Volkskrant zeggen jongeren tientallen gevallen te kennen waarin jongeren die nog lang niet in aanmerking komen voor vaccinatie voordringen door een medische indicatie op te geven. "Hebben jullie nog geen vaccinatie? Is supersimpel te regelen", aldus de WhatsApp-berichten, waarna instructies worden gedeeld. Daarbij wordt jongeren verzekerd dat door de GGD 'niet wordt gecheckt' of ze echt een indicatie hebben. Ze kwamen daarmee weg omdat de GGD dat slechts sporadisch controleert, aldus de Volkskrant. Zowel bij het maken van de afspraak als in de vaccinatiestraat hoefde men geen bewijs van de zogenaamde medische indicatie te tonen. Meerdere jongeren noemen volgens de krant een laag opkomstpercentage als reden om voor te dringen. Zo zegt een 24-jarige Groningse in de krant: "Er zijn veel mensen die bang zijn voor het vaccin en 'm niet nemen. Op deze manier help ik om het tempo van vaccineren te versnellen. Ik neem een plek over van iemand die zich niet opgeeft en dat kan geen kwaad."
- Uit navraag van BNR bij data-, parkeer- en vervoersbedrijven blijkt dat de drukte op de weg, in de trein en in de winkelstraat soms zelfs weer in de buurt van voor corona komt. "Zo druk hebben we het dit jaar niet eerder gezien", zegt Remco Bron van Resono. Begin deze maand was het zelfs een kwart drukker dan in de weken daarvoor.

Betekenisgeving

- **GGD-directeur Sjaak de Gouw** reageert in het NOS Radio 1 Journaal op de studenten die blijken voor te dringen bij vaccinatie: "Ik vind het onfatsoenlijk. [...] Het is echt respectloos naar degenen die echt een medische indicatie hebben en voorrang verdienen." De GGD roept priklocaties op om voor het inenten te vragen naar de uitnodigingsbrief waarin staat dat er een medische indicatie is. Tot nu toe werd dat niet consequent gedaan. "We zijn laagdrempelig", zegt De Gouw. "We willen ook niet iemand wegsturen zonder brief die toch een medische indicatie heeft." Daarom doet hij een oproep aan de studenten om te wachten op hun beurt.
- **KBO-PCOB-directeur Marcel Sturkenboom** waarschuwt dat niet alle senioren beschikken over een telefoon waar de Corona Check op werkt. Ook een QR-code op een papiertje is niet altijd een uitkomst. "Is deze actueel genoeg? Kan iemand deze wel printen? Hoe staat het met de privacy als je deze laat rondslingeren?" Sturkenboom vraagt om een alternatief waardoor iedereen kan genieten van de hernieuwde vrijheden en niet in een 'digitale lockdown' belandt.
- Volgens **Arts Maatschappij en Gezondheid en ethicus Babette Rump** rijst de vraag, nu de kwetsbaren veelal zijn gevaccineerd: Hoe solidair moet de meerderheid zijn met de minderheid die zich niet laat vaccineren tegen corona? Volgens Rump heb je altijd te maken met 'Free-riders', mensen die profiteren van de groepsimmunitet als anderen zich laten inenten. Als mensen zich niet laten inenten uit angst, zegt Rump, dan is het zaak ze beter voor te lichten over de risico's omdat de kans op een ernstig verloop van Covid-19 groter is dan de kans op een bijwerking van een vaccin.
- **Hoogleraar filosofie Marcel Verweij (Wageningen University)** noemt het 'een gemiste kans' voor de vaccinatiecampagne dat zes spelers van het Nederlands Elftal de vaccinatie hebben geweigerd. Verweij vraagt zich af of de voetballers genoeg op hun verantwoordelijkheid zijn aangesproken. "Dit gaat niet alleen om hun eigen keuze, maar ook om het risico om anderen te besmetten en om hun verantwoordelijkheid naar de samenleving", zegt Verweij.
- Uit een rondgang van NU.nl langs vijf **Nederlandse OMT-leden** blijkt dat het onderduiken van de Belgische viroloog Marc Van Ranst ervoor zorgt dat ze in de media beter op hun woorden letten. **NVIC-voorzitter Diederik Gommers** reageert: "Door dit soort dingen zeg ik wel mediaoptredens af, ja." De OMT-leden zijn begaan met het lot van Van Ranst, al kennen ze hem lang niet allemaal persoonlijk. De dreiging aan het adres van Van Ranst maakt hen niet bang, maar toch is het een wake-upcall om niet zomaar van alles te roepen in de media.
- **Stichting Nederlanders buiten Nederland (SNBN)** pleiten in een brandbrief aan het kabinet voor Europese prikcentra in risicolanden, omdat Nederlanders hun vaccinatie dreigen mis te lopen.
- Aan de hand van drie bezwaren bespreekt [de Volkskrant](#) de miljardenwinsten van coronafarmaceuten en vraagt zich af of we niet een veel te hoge prijs betalen voor 'onze' vaccins.

Reacties op plan inhaalzorg

- Beroepsverenigingen en -organisaties in de zorg reageren op het plan van minister Van Ark om de uitgestelde zorg in te halen. Volgens **NZV** staat het belang van de patiënt weliswaar voorop, maar moet er ook ruimte komen voor het herstel van personeel. Artsen, verpleegkundigen en andere medewerkers "werken al meer dan een jaar onder extreem hoge

druk om de zorg aan corona- en niet-coronapatiënten in de lucht te houden", zegt NVZ-voorzitter Ad Melkert. Bij **NU'91** valt het plan niet goed en volgens voorzitter Stella Salden is het plan niet realistisch: de productie gaat voor en er wordt niet gezorgd dat zorgprofessionals voldoende tijd krijgen om bij te komen, te herstellen en in goede gezondheid weer aan de slag te gaan. "Het opschalen van de reguliere zorg en inhalen van de uitgestelde zorg is leidend geworden en niet de beschikbaarheid en volledige gezondheid van zorgprofessionals. Door op deze manier aan de slag te gaan, worden de problemen alleen maar groter", meent Salden. "Ik zou niet weten wie dat gaat doen. Het zorgpersoneel is mentaal en fysiek uitgeput." Ze zei ook dat ze zich zorgen maakt over de gezondheid van het zorgpersoneel. "We hebben burn-outs, stress en langdurige klachten in het vooruitzicht." Salden wijst er op dat er voldoende opgeleide personeel moet zijn. "In het hele plan lijkt 'productie draaien' de boventoon te voeren. Maar om de uitgestelde zorg in te halen, heb je vooral gekwalificeerd personeel nodig. En daar is een groot tekort aan." **V&VN-voorzitter Bianca Buurman** vindt het plan heel belangrijk, maar denkt niet dat het heel realistisch is. Ziekenhuismedewerkers hebben volgens haar hersteltijd nodig om op de lange termijn de zorg te kunnen bieden die nodig is. Ze benadrukt dat het "een ongekende crisis" is geweest en dat het nog onbekend is wat de weerslag daarvan is op alle zorgmedewerkers.

Vaccinatiecampagne

- Twitteraars zijn niet verbaasd over de uitspraak van minister De Jonge dat de leveringsproblemen bij Janssen gevolgen zullen hebben voor de snelheid van de inenting in juni. Reacties als 'Het bericht dat je wist dat zou komen' en 'Waarom verbaasd mij dat niet??' komen voorbij. Daarnaast wordt minister De Jonge ook vaak persoonlijk aangesproken op het 'niet-houden aan zijn eigen belofte', waarbij een enkeling stelt dat deze sowieso nooit gehaald kon worden.
- De signalen blijven aanhouden van mensen die willen kunnen kiezen tussen vaccins. Zo kopt het AD: 'Prikken wat de pot schaft: efficiënt of oneerlijk?' De krant meldt dat sommige mensen aangeven wel een vaccinatie te willen, maar vanwege de mogelijke bijwerkingen bang zijn om gevaccineerd te worden met het Janssen- of AstraZeneca-vaccin. **Hoogleraar risicocommunicatie Danielle Timmermans (VU Amsterdam)** zegt hierover in gesprek met AD dat ze vindt dat de overheid zelf onrust heeft gezaaid door slechte communicatie over de risico's en baten van de vaccins. Zij pleit er daarom voor om mensen die een bepaald vaccin echt niet willen een alternatief aan te bieden.

Vooruitblik persconferentie

- **Voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Sauna- en Wellness Bedrijven (VNSWB) Jos Keizer** gaat ervan uit dat er vanavond (onder voorwaarden) versoepelingen worden aangekondigd voor de saunabranche. Volgens Keizer voldoen de bedrijven al heel erg lang aan alle voorwaarden om besmettingen te voorkomen. Ook zegt hij: "Bij elke persconferentie van het kabinet over de coronamaatregelen is er veel ruis, onzekerheid en onduidelijkheid over onze branche. Die werd meestal niet eens genoemd en daar hebben wij veel last van gehad."
- **Nederlandse Stichting Water- en Zwemveiligheid-oprichter Shiva de Winter** zegt dat 'veiligheid het verliest van de commercie in deze ronde van versoepelingen'. "Laat kinderen tot 18 jaar recreatief zwemmen en zorg dat wij gezamenlijk er alles aan doen om de verdrinkingen zo laag mogelijk te houden nu wij er de kans voor hebben."

Videoschermen op terras EK

- **De burgemeesters van het Veiligheidsberaad** zijn niet voor het plaatsen van grote videoschermen waarop voetballiefhebbers buiten naar het EK kunnen kijken en willen een landelijk verbod. Het Veiligheidsberaad pleit ervoor om in elk geval één lijn te trekken, zodat het beleid in het hele land hetzelfde is. "En dat betekent niet doen", aldus voorzitter Hubert Bruls. De **gemeente Den Haag** had horecaondernemers al toegezegd om schermen te mogen plaatsen op de terrassen en ook de **gemeente Middelburg** stuurde cafés begin deze maand een brief. Daar mogen sommige uitbaters hun terrassen op speeldagen openhouden tot 03.00 uur. Vanaf de achtste finales zelfs nog een uurtje langer. **KHN-voorzitter Robèr Willemsen** reageert daarom teleurgesteld op de geluiden dat het plaatsen van grote videoschermen waarschijnlijk verboden wordt.

Reacties op rapport Fieldlab Evenementen

- **Fieldlab Evenementen-programmamanager Pieter Lubberts** roept het kabinet op om evenementen zo snel mogelijk weer toe te staan. "Onze branche wacht al maanden", aldus Lubberts. **D66-kamerlid Jan Paternotte** zegt in reactie dat het tijd is om te besluiten dat zomerfestivals door kunnen gaan.
- **Epidemioloog en statisticus Maarten van Smeden (UMCU)** is niet blij met de uitkomst van de Fieldlabs. Het stoort hem dat er wél een persconferentie is geweest, maar nog geen openbaar onderzoeksrapport. Hij denkt dat dit een lobbycampagne van de evenementenbranche is geweest. Zijn belangrijkste kritiek: het ontbreken van een openbaar onderzoeksplan, dat collega-onderzoekers kunnen controleren. **Fieldlab Evenementen-hoofdonderzoeker Andreas Voss** benadrukt dat de Fieldlab-onderzoeken uiteindelijk moeten leiden tot een wetenschappelijke publicatie. "Dat vind ik het allerbelangrijkst", zegt hij. "Maar zo'n publicatie kan maanden duren. Vandaar dat we éérs met rapporten komen, zodat het kabinet daar beleid mee kan maken."